



Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

18 октомври 2018 година *

„Неизпълнение на задължения от държава членка — Околна среда — Директива 92/43/ЕИО — Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна — Член 4, параграф 1 — Приложения II и III — Определяне на специални защитени зони (СЗЗ) — Морска свиня“

По дело C-669/16

с предмет иск за установяване на неизпълнение на задължения, предявен на основание член 258 ДФЕС на 23 декември 2016 г.,

Европейска комисия, за която се явяват J. Norris-Usher и C. Hermes, в качеството на представители,

ищец,

срещу

Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия, за което се явява G. Brown, в качеството на представител, подпомагана от R. Palmer и M. Armitage, barristers,

ответник,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: E. Regan, председател на пети състав, изпълняващ функцията на председател на шести състав, C. G. Fernlund и S. Rodin (докладчик), съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

* Език на производството: английски.

Решение

- 1 С исковата си молба Европейската комисия иска от Съда да установи, че като не е определило територии за опазване на морската свиня (*Phocoena phocoena*), Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия не е изпълнило задълженията си по член 4, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109, наричана по-нататък „Директивата за местообитанията“) и приложения II и III към нея и че съответно като не е допринесло за изграждането на мрежата „Натура 2000“ в съответствие с намиращите се на неговата територия местообитания на този вид, Обединеното кралство не е изпълнило и задълженията си по член 3, параграф 2 от тази директива.

Правна уредба

- 2 Съгласно член 2, параграф 1 от Директивата за местообитанията същата има за цел да допринесе за осигуряване на биологичното разнообразие чрез запазване на естествените местообитания и на дивата фауна и флора върху европейската територия на държавите членки, за които е валиден Договорът.
- 3 Член 1 от тази директива, в който са дефинирани използваните в нея основни понятия, гласи:

„По смисъла на настоящата директива:

[...]

- ж) видове от интерес за Общността означава видове, които на територията, посочена в член 2:
- i) са застрашени, освен онези, чието естествено разпространение е незначително на тази територия и които нито са застрашени, нито са потенциално застрашени в западния палеарктически район;
 - или
 - ii) са потенциално застрашени, т.е. се счита за вероятно скорошното им преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата, продължават да съществуват,
 - или
 - iii) са редки, т.е. чиито популации са малки и ако не непосредствено, то все пак косвено са застрашени или потенциално застрашени. Тези видове се срещат или в ограничени географски райони, или са нарядко разпространени в по-голям район,
 - или
 - iv) са ендемични и вследствие на особените признаци на своето местообитание и/или на потенциалното въздействие на тяхното използване изискват особено внимание по отношение състоянието на запазване.

Тези видове са изброени или могат да бъдат изброени в приложение II и/или приложение IV или V;

[...]

- й) *територия* означава географски определена област, чиито граници са ясно определени;

к) *територия от значение за Общността* означава територия в биогеографския регион или региони, към които принадлежи, която допринася в значителна степен за съхраняването или за възстановяването в благоприятно състояние на запазване на естественото местообитание съгласно приложение I или на вид съгласно приложение II, а също може да допринесе в значителна степен за свързването на посочената в член 3 мрежа „Натура 2000“ и/или за биологичното разнообразие на съответния биогеографски район или райони.

При животински видове, които са разпространени в широки области, териториите от значение за Общността отговарят на местата в естествената област на разпространение на тези видове и притежават физически и биологични фактори от решаващо значение за техния живот и размножаване;

л) *специална защитена зона* означава територия от значение за Общността, определена от държавите членки чрез законова или административна разпоредба и/или договор, в която се провеждат мероприятията, необходими за опазване или възстановяване на благоприятно състояние на запазване на естествените местообитания и/или популации на видовете, за които тя е определена;

[...].

4 Член 3, параграфи 1 и 2 от посочената директива предвижда:

„1. Изгражда се единна европейска екологична мрежа на специалните защитени зони, наречена „Натура 2000“. Тази мрежа, състояща се от територии, обхващащи естествените местообитания от приложение I, както и местообитанията на видовете от приложение II, дава възможност за запазването или където е подходящо, възстановяването на благоприятно състояние на запазване на тези типове естествени местообитания и местообитанията на видовете в техния естествен район на разпространение.

Мрежата „Натура 2000“ обхваща също така специални защитени зони, класифицирани от държавите членки в изпълнение на Директива 79/409/ЕИО [на Съвета от 2 април 1979 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 103, 1979 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 77)].

2. Всяка държава членка дава своя принос за изграждането на „Натура 2000“ в съответствие с намиращите се на нейната територия типове естествени местообитания и местообитания на видовете, посочени в параграф 1. За тази цел всяка държава членка определя в съответствие с член 4 териториите за специални защитени зони, като взема предвид посочените в параграф 1 цели“.

5 Процедурата за определяне на специални защитени зони (наричани по-нататък „СЗЗ“) е уредена в член 4 от Директивата за местообитанията и протича в четири етапа.

6 Що се отнася, на първо място, до определянето на териториите и съобщаването им на Комисията, член 4, параграф 1 от тази директива предвижда:

„Въз основа на критериите, установени в приложение III (етап 1), и съответната научна информация всяка държава членка представя списък на териториите, като посочва намиращите се в тях типове естествени местообитания от приложение I и местни видове от приложение II, които обитават тези територии. При животинските видове, изискващи големи местообитания, тези територии отговарят на местата в естествената област на разпространение на тези видове, които притежават физическите и биологичните елементи от решаващо значение за техния живот и размножаване. За видовете водни животни, изискващи големи местообитания, такива райони се предлагат само ако може ясно да се разграничи такова място, което да притежава

физическите и биологичните елементи от решаващо значение за живота и размножаването на тези видове. Където е подходящо, държавите членки предлагат и евентуалното осъвременяване на този списък в светлината на резултатите от надзора, посочен в член 11.

В срок от 3 години след нотифицирането на настоящата директива този списък се изпраща на Комисията заедно с информация за отделните територии. Тази информация включва картографско представяне на територията, нейното обозначение, географско положение, големина, както и данните, произтичащи от критериите, посочени в приложение III (етап 1), и се представя във формат, установен от Комисията, съгласно процедурата, установена в член 21“.

- 7 На второ място, съгласно член 4, параграф 2, първа и втора алинея от посочената директива, след като съответната държава членка изпрати списък на териториите с намиращите се в тях типове естествени местообитания от приложение I и местни видове от приложение II, които обитават тези територии, Комисията съставя, въз основа на този списък и със съгласието на съответната държава членка, проектосписък на териториите от значение за Общността (наричани по-нататък „ТЗО“). На трето място, в съответствие с член 4, параграф 2, трета алинея и параграф 3 от същата директива списъкът на териториите, избрани като ТЗО, се приема от Комисията съгласно установената в член 21 от нея процедура. На четвърто място, видно от член 4, параграф 4 от Директивата за местообитанията, ако дадена територия е приета като ТЗО по реда на тази процедура, съответната държава членка я определя за СЗЗ.
- 8 В приложение II към Директивата за местообитанията, в което са изброени животинските и растителните видове от значение за Общността, чието съхраняване изисква обявяването на СЗЗ, под буква а) („Животни“), и по-точно „Гръбначни“, разред „Китоподобни“, е посочена морската свиня.
- 9 Приложение III към тази директива е озаглавено „Критерии за избор на области, които отговарят на изискванията за [ТЗО] и за обявяване като [СЗЗ]“. Под заглавие „ЕТАП 1: Оценка на национално ниво на относителното значение на областите за всеки вид естествено местообитание в приложение I и всеки вид от приложение II (включително приоритетните типове естествени местообитания и приоритетните видове)“ се съдържа раздел Б, в който са изброени „Критерии[те] за оценка на териториите, използвани за даден вид от приложение II“, а именно:
 - „а) Размер и плътност на популацията на вида, обитаваща областта[,] в сравнение с популациите, представени в границите на националната територия.
 - б) Степен на съхраняване на характерните черти на местообитанието, които са от значение за съответния вид[,] и възможности за възстановяване.
 - в) Степен на изолация на популацията, обитаваща областта[,] в сравнение с естественото разпространение на вида.
 - г) Глобална оценка на стойността на областта за съхраняването на съответния вид“.
- 10 Тази част от приложение III към посочената директива съдържа и раздел В, в който се уточнява, че на базата на критериите, изброени в раздел Б, „държавите членки ще класифицират областите, които предлагат да бъдат включени в националния списък като обекти, отговарящи на критериите за територии от значение за Общността[,] според тяхната относителна стойност за съхраняването на всеки тип естествено местообитание от приложение I или всеки вид от приложение II“.

Досъдебната процедура

- 11 През 2012 г. неправителствената организация World Wildlife Fund UK подава до Комисията жалба, в частност заради това че Обединеното кралство не е определило СЗЗ за морската свиня.
- 12 В подкрепа на тази жалба World Wildlife Fund UK прилага доклад, който е озаглавен „Опазване на морската свиня в британските морски води“ и е изготвен от двама експерти по този вид, г-н Peter Evans и г-н Sian Prior (наричан по-нататък „докладът Evans и Prior“). Този доклад набелязва шест територии, които на основата на наличните научни данни следва да се определят като СЗЗ за този вид. Става въпрос за следните територии: „Western Scotland and Inner Hebrides“, „North & West Anglesey“, „South-west Llyn“, „South Cardigan Bay“, „Pembrokeshire Marine/Sir Benfro Forol“ и „Outer Bristol Channel“. Според доклада пет други територии също могат да станат част от мрежата на СЗЗ, а именно териториите „Northern Isles“, „Moray Firth“ (до East Grampian), „Eastern England“, „Dogger Bank“ и „Skerries and Causeway“ (Северна Ирландия). Докладът Evans и Prior включва проекти на формуляри-образци с данни за всяка от така установените територии.
- 13 През септември 2012 г. Обединеното кралство установява, че морската свиня се среща в 34 зони по „Натура 2000“, предложени съгласно член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията, но по критерия „популация“ дава за този вид само оценка „D“, така че за този вид от 34-те предложени територии 33 не могат да се класифицират като ТЗО и съответно като СЗЗ съгласно член 4, параграф 2 от тази директива. За една-единствена територия в Обединеното кралство се приема, че отговаря на критерия за популация „C“, а именно територията UK0030383 „Skerries and Causeway“.
- 14 На 25 октомври 2012 г. Комисията официално отправя въпроси към правителството на Обединеното кралство чрез механизма EU Pilot.
- 15 Чрез същия механизъм Обединеното кралство официално отговоря на тези въпроси на 17 декември 2012 г.
- 16 Като преценява, по-специално предвид доклада Evans и Prior, че не е достатъчно да се предлага само една територия за въпросния вид, на 21 юни 2013 г. Комисията изпраща на Обединеното кралство официално уведомително писмо, в което го упреква, че не е изпълнило задължението си да предложи територии за морската свиня в съответствие с член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията.
- 17 С писмо от 19 август 2013 г. Обединеното кралство отговаря на официалното уведомително писмо, като по същество заявява, че докладът Evans и Prior не съдържа достатъчно доказателства за това, че съществуват други територии, които предвид наличната научна информация заслужават да бъдат предложени. Обединеното кралство посочва все пак, че продължава с проучванията си по този въпрос, за да предложи в съответствие с член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията още територии за морската свиня.
- 18 След като такива обаче не са предложени, Комисията отправя на 17 октомври 2014 г. мотивирано становище до Обединеното кралство на основание член 258, първа алинея ДФЕС, като го упреква в неизпълнение на задължението му да предложи, в съответствие с изискванията на член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1 от тази директива, достатъчен брой територии за морската свиня.
- 19 В това мотивирано становище Комисията припомня, от една страна, че до датата на изпращането му единствената територия, предложена по член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията, е „Skerries and Causeway“, и от друга страна, че доказателствата, представени

във включените в доклада Evans и Prior проекти на формуляри-образци за данни, са „най-добрите налични доказателства“, въз основа на които да се определи кои територии да бъдат предложени в съответствие с тази разпоредба. Освен това Комисията изразява опасението си, че неизпълнението на това задължение и следователно лишаването на тези територии от защитата, която биха имали по член 6 от тази директива, означава в частност и че исканията за разполагане на ветрогенератори в морето биха могли да бъдат разглеждани без оценка на въздействието им върху популациите на морски свине.

- 20 Срокът за съобразяване с мотивираното становище е 16 декември 2014 г.
- 21 В отговора си от 16 декември 2014 г. Обединеното кралство представя мерките, които са били взети, за да се установят и предложат територии за морската свиня, както и примерен график за изпълнението на необходимите за целта мерки, сред които провеждането на обществено обсъждане.
- 22 На 29 януари 2015 г. в Брюксел (Белгия) се провежда среща между служители на Комисията и Обединеното кралство, на която се обсъждат по-подробно действията, предприети от Обединеното кралство във връзка с мотивираното становище. На въпросната среща тази държава членка представя карта на районите, подбрани с оглед на евентуалното обществено обсъждане.
- 23 С електронно писмо от 28 май 2015 г. Обединеното кралство изпраща на Комисията копие от първоначалното становище на обществения си консултативен орган, както и обяснителен документ, в който се описва как посочените в Директивата за местообитанията критерии са приложени в първоначалния анализ. Тези документи определят осем района, подбрани с оглед на евентуалното обществено обсъждане, които са разпределени между три „управленски единици“, за да се получи „представителна мрежа от територии“.
- 24 След като на 3 декември 2015 г. изпраща на Комисията актуализиран график, който предвижда допълнително забавяне от поне още осем месеца, на 19 януари 2016 г. Обединеното кралство уведомява Комисията, че обществено обсъждане във връзка с възможните територии за морската свиня е започнато за пет предложени територии в Англия, Уелс и Северна Ирландия.
- 25 На 23 март 2016 г. отделно обществено обсъждане започва за една територия в Шотландия.
- 26 На 22 септември 2016 г. Обединеното кралство официално предлага намиращата се в шотландски води зона „Inner Hebrides and Minches“ да бъде определена като СЗЗ за морската свиня в Западна Шотландия.
- 27 Като преценява, че Обединеното кралство съответно не е взело мерките, с които да изпълни задълженията си по член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията, Комисията предявява иск на 23 декември 2016 г.

По иска

По допустимостта на иска

- 28 С отделна писмена молба от 14 март 2017 г. Обединеното кралство повдига на основание член 151 от Процедурния правилник на Съда възражение за недопустимост на този иск.

- 29 На 26 септември 2017 г. Съдът постановява, че по възражението за недопустимост ще се произнесе с решението по същество, и приканва Обединеното кралство да представи писмена защита.

Доводи на страните

- 30 Обединеното кралство по същество поддържа, че искът е недопустим, тъй като изложените в исковата молба твърдения за нарушения са насочени по-конкретно срещу мерки, които то е приело едва след изтичането на срока за съобразяване с мотивираното становище, а именно в частност предложението, направено от тази държава членка на 22 септември 2016 г. за определяне на намиращата се в шотландски води зона „Inner Hebrides and Minches“ като допълнителна СЗЗ.
- 31 Освен това в точка 33 от исковата молба изрично се посочвало, че за морската свиня не са били предложени достатъчно „територии“, докато мотивираното становище се основавало на това, че Обединеното кралство е предложило само една територия за СЗЗ. В точки 57 и 58 от исковата си молба Комисията твърди, че с определянето на територията „Inner Hebrides and Minches“ Обединеното кралство не е успяло да изпълни задълженията си по член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията.
- 32 Според Обединеното кралство, за да го упреква, че с предлагането на територията „Inner Hebrides and Minches“ за потенциална СЗЗ то не е изпълнило задълженията си по тази директива, Комисията е трябвало да образува съответна досъдебна процедура.
- 33 Следователно исковата молба, в разрез с принципите, произтичащи от постоянната практика на Съда в това отношение, съдържа твърдения за нарушения, които са нови спрямо изложените в мотивираното становище и са насочени срещу национални мерки, приети след него.
- 34 При тези обстоятелства, за да не бъдат нарушени основните гаранции, от които държавите членки се ползват по силата на член 258, параграф 1 ДФЕС, настоящият иск трябвало да се обяви за недопустим, без да е необходимо делото да се разглежда по същество.
- 35 Според Комисията изложените в исковата молба твърдения за нарушения съвпадат с тези в мотивираното становище, в съответствие с изискванията на член 258 ДФЕС и с принципите, установени в практика на Съда. Следователно възражението за недопустимост трябвало да бъде отхвърлено.
- 36 Всъщност, най-напред, нарушението, посочено в мотивираното становище, и нарушението, посочено в исковата молба, се свеждали по същество до едно и също неизпълнение от страна на Обединеното кралство, а именно това, че то не е предложило достатъчно територии за морската свиня съгласно член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията и съответно че не е изпълнило задължението си да допринесе за изграждането на мрежата „Натура 2000“. В исковата си молба посочила различните територии по-скоро за да покаже, че Обединеното кралство продължава да не изпълнява задължението си да предложи достатъчен брой територии. Именно този контекст следвало да се вземе предвид при разглеждането на исковата молба като цяло, включително точка 33 от нея.
- 37 Комисията изтъква по-нататък, че от исковата молба ясно личи, че с посочването на настъпилите след 16 декември 2014 г. факти и обстоятелства се цели единствено да се опише пред Съда пълната фактическа обстановка и да се уточни „за изчерпателност“, че според Комисията нарушението продължава към датата на исковата молба.

38 Накрая, дори Съдът да приемел, че изложените в исковата молба твърдения за нарушения надхвърлят формулираните в мотивираното становище, поради това че в нея се посочват факти и обстоятелства, настъпили след 16 декември 2014 г., това в никакъв случай не налагало извода, че искът е изцяло недопустим.

Съображения на Съда

- 39 Следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда предметът на иска на основание на член 258 ДФЕС за установяване на неизпълнение на задължения се определя с мотивираното становище на Комисията, поради което искът трябва да се основава на същите съображения и основания като мотивираното становище (решения от 8 юли 2010 г., Комисия/Португалия, С-171/08, EU:C:2010:412, т. 25 и от 5 април 2017 г., Комисия/България, С-488/15, EU:C:2017:267, т. 37).
- 40 От практиката на Съда следва също, че наличието на неизпълнение на задължения трябва да се преценява с оглед на положението на държавата членка към момента на изтичането на срока, посочен в мотивираното становище, а последващите промени не могат да се вземат предвид от Съда (решения от 4 септември 2014 г., Комисия/Гърция, С-351/13, непубликувано, EU:C:2014:2150, т. 20 и от 5 април 2017 г., Комисия/България, С-488/15, EU:C:2017:267, т. 40).
- 41 В случая следва да се констатира, че както в мотивираното становище, така и в исковата молба Комисията твърди, че като не е определило територии за опазването на морската свиня като вид и съответно като не е допринесло за изграждането на мрежата „Натура 2000“, Обединеното кралство не е изпълнило задълженията си по член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията.
- 42 В това отношение, първо, доколкото в исковата молба се говори за предложени за морската свиня „територии“, трябва да се отбележи, че с използваното множествено число в общи линии просто се следва формулировката на посочените разпоредби от Директивата за местообитанията.
- 43 Второ, макар да е вярно, както и Обединеното кралство подчертава, че в мотивираното становище става дума само за територията „Skerries and Causeway“ — единствената територия, предложена преди изтичането на определения в мотивираното становище срок, а в точки 57 и 58 от исковата молба Комисията разглежда предложението относно територията „Inner Hebrides and Minches“, направено след изтичането на въпросния срок, от прочита на тези пасажии от исковата молба във връзка едни с други следва, че Комисията е посочила последната територия само за изчерпателност и пълнота и с това не е разширила предмета на спора, така както той е определен по аналогичен начин в мотивираното становище и в исковата молба.
- 44 При всяко положение съгласно припомнената в точка 40 от настоящото решение съдебна практика тази втора предложена територия няма да бъде взета предвид от Съда при преценката на соченото в случая неизпълнение (вж. по аналогия решение от 10 ноември 2016 г., Комисия/Гърция, С-504/14, EU:C:2016:847, т. 69).
- 45 От изложеното следва, че искът е допустим.

По същество

Доводи на страните

- 46 Комисията твърди, че що се отнася до опазването на морската свиня, Обединеното кралство не е изпълнило задълженията си по член 3, параграф 2 и член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията и по приложения II и III към нея.
- 47 В съответствие с тези разпоредби държавите членки, чиято територия включва обитавани от морската свиня райони, били длъжни да изпратят на Комисията най-късно до 10 юни 1995 г. списък с териториите, предложени с цел опазването на този вид. Предвид сложността мрежата „Натура 2000“ да се изгради в морска околна среда, включваща различни СЗЗ, Комисията не предявила веднага искове срещу неспазилите този срок държави членки. Съобщение на Комисията (СОМ(2006) 216) от 22 май 2006 г., озаглавено „Спиране на тенденцията за намаляване на биоразнообразието в периода до 2010 г. и след това — Запазване на екосистемните услуги за благото на човека“, обаче предвиждало мрежата „Натура 2000“ в морска околна среда да бъде изградена най-късно до 2012 г. и, с изключение на Обединеното кралство, всички държави членки от атлантическия регион, в които обитават морски свине, успели в този срок да определят в морските си води такива територии.
- 48 Към 16 декември 2014 г. Обединеното кралство било предложило само една територия за морската свиня, а именно територията „Skerries and Causeway“, което не било достатъчно, за да се изпълни предвиденото в член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията задължение за изготвяне на изчерпателен списък с територии. Тъй като неизпълнението на посоченото задължение всъщност възпрепятствало създаването на посочената в член 3, параграф 1 от тази директива мрежа „Натура 2000“, Обединеното кралство не изпълнило и това задължение.
- 49 Според Комисията това, че предложеният списък с една-единствена територия не е достатъчен, произтича, първо, от факта, че според информацията, с която разполага от докладите по член 17 от Директивата за местообитанията, 56 % от района на разпространение на съответния вид в атлантическия регион се намира в морските води на Обединеното кралство, докато предложената от тази държава членка територия обхваща едва 0,1 % от този район.
- 50 Второ, в доклада Evans и Prior се посочвали шест територии, за които наличната релевантна информация към датата на публикуване на този доклад през 2012 г. трябвало да накара Обединеното кралство да ги предложи за потенциални СЗЗ, и други пет територии, за които е можело да се направи предложение за включване в мрежата на СЗЗ.
- 51 Трето, това, че списъкът с една-единствена територия за морската свиня в Обединеното кралство не е достатъчен, се потвърждавало от други източници, като например заключенията на морския биогеографски семинар „Натура 2000“ за атлантическия регион, проведен в Голуей (Ирландия) на 24 и 25 март 2009 г., и първоначалното становище на Joint Nature Conservation Committee (Съвместен комитет за опазване на природата), в което се посочвали осем потенциални територии за морската свиня в морските води на Обединеното кралство.
- 52 Четвърто, други държави членки успели да определят територии за морската свиня, намиращи се в непосредствена близост до територията, посочена в доклада Evans и Prior като заслужаваща да бъде предложена за СЗЗ, но не предложена от Обединеното кралство.
- 53 Комисията отхвърля доводите, с които Обединеното кралство поставя под въпрос меродавността и убедителността на информацията и на доказателствата, на които тази институция се основава, а именно доклада Evans и Prior. Обединеното кралство не можело да

се позовава и на сложността и трудностите, свързани с установяването на морските територии. Освен това тази държава членка на няколко пъти не спазила собствените си предварителни графици.

- 54 Комисията отбелязва освен това, че допълнителната територия, която Обединеното кралство определя след 16 декември 2014 г., а именно територията „Inner Hebrides and Minches“, също е недостатъчна, за да се изпълнят задълженията по Директивата за местообитанията, тъй като общата площ на тази територия и на територията „Skerries and Causeway“ покривала по-малко от 3 % от определения район на разпространение на морската свиня в атлантическите морски води на Обединеното кралство.
- 55 В писмената си защита Обединеното кралство подчертава най-напред че определянето на потенциални СЗЗ за морската свиня е изключително трудно, по-специално поради това че Директивата за местообитанията изрично изисква териториите да бъдат предлагани за СЗЗ само ако могат да бъдат „ясно да се разгранич[ени]“, че въпросът дали дадена територия е подходяща за определянето ѝ като потенциална СЗЗ изисква задълбочена научна оценка и че следва да се осуети напразното използване на ресурси за територии, които очевидно не биха допринесли за осъществяването на целите на Директивата за местообитанията и на мрежата „Натура 2000“. Определяне на дадени територии като потенциални СЗЗ се оказвало особено трудно в случая с морската свиня, тъй като ставало въпрос за широко разпространено в природата китоподобно, чието размножително поведение било относително слабо познато. Що се отнася до определянето на такива територии, Обединеното кралство все пак отбелязало значителен напредък след датата на мотивираното становище, а впоследствие и след датата на образуване на настоящото производство.
- 56 Обединеното кралство признава обаче, че определяйки и предлагайки — към момента на изтичането на срока за съобразяване с мотивираното становище — само една територия като потенциална СЗЗ, а именно територията „Skerries and Causeway“, не е гарантирало изпълнението на задълженията по член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията, що се отнася до морската свиня. В този смисъл Обединеното кралство признава, че към тази дата не е изпълнило и задължението си по член 3, параграф 2 от тази директива да допринесе за изграждането на мрежата „Натура 2000“ в съответствие с намиращата се на негова територия популация на морската свиня.
- 57 Обединеното кралство за сметка на това оспорва възраженията на Комисията във връзка с методологичния подход, който е използвало за определянето и предлагането на територии. Не следвало обаче Съдът да се произнася по тези въпроси, като се има предвид, че видно от предходната точка, тази държава членка е признала твърдяното в мотивираното становище неизпълнение.

Съображения на Съда

- 58 Следва да се припомни, че член 3, параграф 1, първа алинея от Директивата за местообитанията предвижда изграждането на единна европейска екологична мрежа на СЗЗ, наречена „Натура 2000“, която се състои от територии, обхващащи естествените местообитания от приложение I към тази директива и местообитанията на видовете от приложение II към същата, като например морската свиня, за която става дума в настоящото производство.
- 59 Член 3, параграф 2 от Директивата за местообитанията задължава държавите членки да допринасят за изграждането на мрежата „Натура 2000“ в съответствие с намиращите се на тяхна територия такива типове естествени местообитания и такива местообитания на видове и за тази цел да определят, в съответствие с член 4 от посочената директива и по реда на установената в нея процедура, територии за СЗЗ.

- 60 Процедурата за определяне на територии за СЗЗ, така както е предвидена в член 4 от Директивата за местообитанията, протича в четири етапа, като на първия, в съответствие с параграф 1 от този член, всяка държава членка изготвя, въз основа на предвидените в приложение III към тази директива критерии за подбор, списък на териториите с намиращите се в тях типове естествени местообитания и обитаващите ги местни видове, посочени съответно в приложения I и II към нея, и го изпраща на Комисията.
- 61 Следва да се отбележи, че така предлаганите от държавите членки списъци на територии впоследствие се използват, видно от член 4, параграф 2 от Директивата за местообитанията, като основа за съставяния от Комисията проектосписък на ТЗО.
- 62 В това отношение Съдът вече неколккратно е подчертавал, че за да състави проектосписък на ТЗО, който да послужи за изграждането на единна европейска екологична мрежа на СЗЗ, Комисията трябва да разполага с изчерпателен списък на териториите, които на национално равнище представляват съответен екологичен интерес от гледна точка на целта на Директивата за местообитанията да се опазят природните местообитания и дивата флора и фауна (вж. по-специално решения от 7 ноември 2000 г., *First Corporate Shipping*, С-371/98, ЕУ:С:2000:600, т. 22 и от 11 септември 2001 г., *Комисия/Франция*, С-220/99, ЕУ:С:2001:434, т. 31).
- 63 Освен това само по този начин е възможно постигането на целта, посочена в член 3, параграф 1, първа алинея от Директивата за местообитанията — за запазването или възстановяването в благоприятно състояние на запазване на типовете естествени местообитания и местообитанията на съответните видове в техния естествен район на разпространение, който може да се простира от двете страни на една или няколко вътрешни за Европейския съюз граници. В действителност от член 1, букви д) и и) във връзка с член 2, параграф 1 от тази директива следва, че оценката дали е налице благоприятно състояние на запазване на дадено естествено местообитание или на даден вид се извършва, като се вземе предвид цялата европейска територия на държавите членки, на която се прилага Договорът (решение от 11 септември 2001 г., *Комисия/Германия*, С-71/99, ЕУ:С:2001:433, т. 28).
- 64 В случая е безспорно, че към момента на изтичането на определения в мотивираното становище срок, тоест към 16 декември 2014 г., Обединеното кралство е предложило — за целите на съставянето на посочения в член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията списък на територии — само една територия, обитавана от морската свиня, а именно територията „Skerries and Causeway“.
- 65 Впрочем в писмената си защита Обединеното кралство признава, че към тази дата определянето и предлагането на въпросната територия не са били достатъчни, за да изпълни наложеното с този член 4, параграф 1 задължение да състави списък на обитаваните от морската свиня територии и по този начин да допринесе за изграждането на мрежата „Натура 2000“, както изисква разпоредбата на член 3, параграф 2 от тази директива.
- 66 Тъй като Комисията освен това представя достатъчно доказателства за недостатъчния брой територии в изпратения от Обединеното кралство списък, следва да се констатира, че като в определения срок не е предложила и изпратила, в съответствие с член 4, параграф 1 от Директивата за местообитанията и с приложения II и III към нея, списък, посочващ достатъчен брой обитавани от морската свиня територии, и като по този начин не е допринесла, както изисква член 3, параграф 2 от тази директива, за изграждането на мрежата „Натура 2000“ в съответствие с намиращите се на нейна територия местообитания на този вид, тази държава членка не е изпълнила задълженията си по тези разпоредби.

По съдебните разноси

- ⁶⁷ Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноси, ако е направено такова искане. Тъй като Комисията е направила искане за осъждането на Обединеното кралство и то е загубило делото, то следва да се осъди да заплати съдебните разноси.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

- 1) **Като в определения срок не е предложило и изпратило, в съответствие с член 4, параграф 1 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и с приложения II и III към нея, списък, посочващ достатъчен брой обитавани от морската свиня (*Phocoena phocoena*) територии, и като по този начин не е допринесло, както изисква член 3, параграф 2 от тази директива, за изграждането на мрежата „Натура 2000“ в съответствие с намиращите се на негова територия местообитания на този вид, Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия не е изпълнило задълженията си по тези разпоредби.**
- 2) **Осъжда Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия да заплати съдебните разноси.**

Подписи